

SELETUSKIRI

haridus- ja teadusministri kehtestatud toetuse andmise tingimuste muutmise eelnõu juurde

1. SISSEJUHATUS

Käskkirja muudetakse perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seadus § 16 lõike 1 alusel ning „TeaMe+“ lisa kinnitatakse uue terviktekstina.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Haridus- ja Teadusministeeriumi teadusosakonna peaekspert Pille Pikker (7350 215, pille.pikker@hm.ee) ja rahandusosakonna finantsekspert Pirkko Kulanurm (7350 161, pirkko.kulanurm@hm.ee). Eelnõu ettevalmistamisel on lähtunud „TeaMe+“ tegevuste elluviija SA Eesti Teadusagentuur (edaspidi *ETAg*) ettepanekutest.

2. EELNÕU SISU

Eelnõu seletuskiri koosneb ühest osast, milles põhjendatakse „TeaMe+“ lisa tehtavaid muudatusi. Muudatused on seotud eelarve muutmisega tegevuste lõikes.

Eelnõu muudab „TeaMe+“ lisa ja kinnitab selle uue terviktekstina. Lisas tehakse muudatused järgmistes punktides:

Punktis 7.2 vähendatakse telesaatesarja „Uudishimu tippkeskus“ tellimist neljalt hooajalt kolmele ning suurendatakse noori kaasava võistlusliku telesaatesarja „Rakett 69“ tootmise tellimist kolmelt hooajalt seitsmele.

Punktis 8.1 tegevuste tulemus- ja väljundnäitajad seatakse sihteesmärk aastaks 2022, kuna pikeneb tegevuse 1 elluviimise periood kuni 31. augustini 2022. aastal. Tegevuse 1 elluviimise perioodi pikenedamisega ei muudeta seatud tulemusnäitaja taset võrreldes sihttasemega aastaks 2020 (LTT (loodus- ja täppisteadused, tehnika, tootmine ja ehitus) erialade lõpetajate osakaal kõrghariduses 25%). Sihttasel ei muudeta, kuna meetme ühe tegevuse pikendamine ei anna otseselt sisendit LTT erialade lõpetajate osakaalu tõusu. Populaarse telesaate „Rakett 69“ tootmise jätkamise eesmärgiks on tekitada koolinoortes huvi LTT erialade vastu ning meetme looja sooviks on, et rohkem noori valiks kõrgkoolides õpinguteks LTT valdkonna erialad. Väljundnäitaja tegevusele 1 lisatakse selgituseks, et sihttase aastaks 2022 on 160 (tegevuse raames hangitud ja eetris olnud teadustelesaadete arv).

Punktis 11 – tegevuste abikõlblikkuse periood – pikendatakse tegevuse 1 abikõlblikkuse perioodi kuni 31. augustini 2022. Teiste tegevuste abikõlblikkuse perioodi ei muudeta.

Punkt 12. Tegevuste eelarve. Muudetakse eelarvet suurendades tegevuse kogumahtu 4 126 292 euron, millest Euroopa Regionaalarengu Fondi vahenditest finantseeritakse kuni 89,45% ehk kuni 3 691 010 eurot. Riiklik kaasfinantseering on kuni 417 508 eurot ehk kuni 10,12%. Omafinantseering moodustab vähemalt 17 773 eurot.

Tegevuste kogumahtu suurendatakse üldsuse soovile vastu tulles jätkata teadustelesaate „Rakett 69“ tootmist meetme toel veel nelja hooaja võrra. Sellest telesaatest on kujunenud teaduse ja tehnoloogia populariseerimise märkimisväärne edulugu. 2012. aastal on Euroopa Ringhäälingute Liit tunnistanud saate Euroopa aasta parimaks haridussaateks. Saadet teatakse

laialdaselt nii vanemate kui nooremate inimeste hulgas ning järjest enam soovitakse saatesse kandideerida. 7. hooajal jõudsid saatesse juba noored, kes on sellega üles kasvanud ja oodanud, millal saavad piisavalt vanaks, et ise osaleda. „Rakett 69“-l on olnud märkimisväärne regionaalne mõju. Saates on 7 hooaja jooksul osalenud 105 noort 33 koolist, sh 14 kooli 8st maakonnast väljastpoolt Tartut ja Tallinna, 2 põhikooli, 1 kutsekool ning 10 Tartu ja Tallinna mitte-eliitkooli. Lisaks ülikoolinoored, kes on samuti pärit väga erinevatest Eestimaa paikadest. „Rakett 69“-st on välja kasvanud mitmeid satelliitprogramme – paljudes koolides korraldatakse saate formaadiga sarnaseid projekte. Saade on abiks koolitundide läbiviimisel, eriti videosaated, kus teadustoimetaja selgitab ülesanded lahti. Saatesarja suur väärtus seisneb selles, et pakub noortele eeskujusid poplauljate ja näitlejate kõrvale ning demonstreerib, et nutikas ja loodusteadustes osav olla on väärtus ning et loodusteaduste valdkonnas on toimumas palju huvitavat.

„Rakett 69“ saatesarja tootmise jätkamise üldeesmärgiks on, et järgmised aastakäigud noori saaks loodusteadustest ja tehnoloogiast sütitatud.

Saate vaatajanumbrid

Kõrghooaegadel on saate vaadatavus olnud 100 000 kuni üksikutel episoodidel isegi 200 000 vaatajat episoodi kohta. Tänapäevaks on see mõnevõrra langenud. Lisaks ei pea telemonitooring arvet saate peamise vaatajagrupi, 7-12 aastaste laste üle.

7. hooaja keskmine vaadatavus esmaesitlusel oli 54 000 vaatajat, kordustel ligi 33 000 ning järelvaatamisi veebis on üle 2000 iga saate episoodi kohta. Sellele lisanduvad kordus TV järelvaatamised, mida hetkel vaatajamonitooringus ei kajastata.

Punktis 12.1 Tegevuste eelarve finantsallikate lõikes muutub seoses elluviija poolt tehtud muudatusettepanekutega. Programmi tegevustel on alategevused, mille vahendeid soovib elluviija ümber paigutada seoses alategevuste eelarvete muutmisega alljärgnevalt:

Tegevus 1 tegevuskulud suurenevad 41 460 euro võrra, otsesed personalikulud suurenevad 6000 euro võrra ning tegevuse kaudsed kulud suurenevad 900 euro võrra, et jätkata saatesarja Rakett 69 9.-12. hooaja tootmist. Tegevus 1 kulud suurendatakse teaduse populariseerimise uuringu kulude arvelt, mida rahastatakse juba RITA meetme tegevustest. Sellega seoses vabanevad tegevuse 6 eelarves tegevuskulud 48 360 euro ulatuses, mida on elluviija palunud ümber paigutada tegevusse 1.

Tegevus 4 prognoositavat ülejääki, 20 000 eurot, kasutatakse tegevus 1 „Uudishimu tippkeskuse“ saatesarja tootmiseks, sest saatesari vajab enam ressursi võttepäevadeks ning atraktiivsemate graafiliste lahenduste loomiseks. Lisandunud eelarve jaotub mitme hooaja vahel. Kokku toodetakse telesaatesarja kolmel hooajal.

TeaMe+ eelarvesse lisatakse saatesarja Rakett 69 nelja hooaja tootmiseks juurde 923 000 eurot ning sellest lähtuvalt pikendatakse tegevuse 1 abikõlblikkuse perioodi kuni 31. augustini 2022. Lisanduvad vahendid eraldatakse Perioodi 2014-2020 struktuuritoetuste meetmete nimekirja tegevuse „4.1.2 Riikliku tähtsusega teaduse infrastruktuuri teotamine teekaardi alusel“ kohustustega katmata vahenditest.

Tegevus 3 eelarvet vähendatakse 26 000 euro võrra. Teadus- ja tehnoloogiapakt on tänapäevaks katuslepinguna toimunud üle 3 aasta. Selle aja jooksul on palju muutunud. Programmi elluviija

on vaadanud 2018. aasta I kvartalis pakti asutajate ning nõuandva koguga üle pakti eesmärgid, tegevuspõhimõtted ja senised tegevused. Tegevuste elluviimine on võimaldanud kokkukohoidu, ürituste korraldamine on olnud võimalik soodsamalt kui plaanitud. Samuti otsustati muuta mitmete seni kavas olnud tegevuste iseloomu, mis võimaldab kokkukohoidu planeeritud eelarves tulevikus.

Vabanenud vahenditest tõstetakse 6500 eurot teaduse populariseerijate suvekooli läbiviimise kuludesse (tegevus 6). Mitmed teadus- ja tehnoloogiapakti partnerid soovivad olla osa teaduse populariseerimise võrgustikust ning osaleda miks.ee suvekoolis.

Lisaks tõstetakse 19 500 eurot tegevusse 1 – „Uudishimu tippkeskuse“ saatesarja tootmiseks (lisandunud eelarve jaotub mitme hooaja vahel), sest saatesari vajab enam ressursi võttepäevadeks ning atraktiivsemate graafiliste lahenduste loomiseks.

Tegevus 4 eelarvet vähendatakse 20 000 euro võrra. Tegevust planeerides hinnati ressursivajadust üle. Selgunud on, et juhendajaid on väga keeruline leida ning optimaalne arv, keda suudetakse kaasata on 15 - 16 juhendajat igal aastal. Uurimistööde hüvitatavate materjalikulude piirmäär on 300 eurot, kuid paljudele uurimistöödele ei kulu nii palju. Ülejääk on ka juhendajatega kohtumistel käimiseks planeeritud sõidu- ja majutuskuludes.

2017. aastal muutis elluviija uurimistööde juhendamise koolituste korraldamise senist praktikat ning õpetajate koolituste korraldamise asemel (neid korraldavad edaspidi ainult HTMi poolt selleks seatud ülikoolid) keskenduti koolide uurimistööde koordinaatorite nõustamisele. Kulu sellele tegevusele on oluliselt väiksem kui koolitustele. Peamine kulu selle tegevuse korraldamisel on koordinaatori tööjõukulu. Muutusega seoses vähenes vajalike füüsiliste võrgustikuürituste maht ja eelarve. Seega on võimalik osa varasemalt uurimistööde juhendamise koolitustele planeeritud vahendeid suunata muudele tegevustele.

Tegevus 7 eelarve proportsioone muudetakse tegevuse partneri Eesti Teaduste Akadeemia taotluse alusel ning selle arvelt suurendatakse muude kulude eelarvet proportsionaalselt otseste personalikulude arvelt. Otsestest personalikuludest vabanev kaudne kulu suunatakse partneri muude kulude eelarve reale.

Eelarvemuudatuses on kajastatud ka SA Archimedes otsuste 26.38-2/1141 ning 26.38-2/1163 alusel tehtud finantskorrektsioonid ning nende alusel eelarveridu vähendatud kogusummas 2 589,46 eurot. Lisaks on eeltoodud põhjusel vähendatud omafinantseeringu summat 226,87 euro võrra.

Punktis 12.2 korrigeeritakse kogueelarvet vastavalt punktis 12. ja 12.1. tehtud muudatustele.

3. EELNÕU TERMINOLOOGIA, VASTAVUS PÕHISEADUSELE, SEADUSTELE JA EUROOPA LIIDU ÕIGUSELE

Eelnõus ei esine õigusaktides varem kasutamata termineid. Eelnõus sisalduvad muudatused on kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseadusega, seadustega ning Euroopa Liidu õigusega.

4. EELNÕU MÕJUD JA KÄSKKIRJA RAKENDAMISEKS VAJALIKUD TÄIENDAVAD KULUTUSED

Eelnõus tehtavad muudatused ei avalda mõju läbivatele teemadele (regionaalsele arengule, keskkonnanohiule, kodanikuühiskonna arengule, võrdsete võimaluste tagamisele, ühtsele riigivalitsemisele või infoühiskonna edendamisele).

Riigile ja maksumaksjale käskkirja rakendamine täiendavaid rahalisi kulusi kaasa ei too. Eelnõu rakendamine võimaldab tegevuste vahendeid eesmärgipäraselt ja efektiivsemalt kasutamist.

5. TEGEVUSE JÕUSTUMINE

Käskkiri jõustub üldises korras.

6. EELNÕU KOOSKÕLASTAMINE

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks ministeeriumidele ja Riigikantseleile eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu ning arvamuse avaldamiseks SA-le Eesti Teadusagentuur ja SA-le Archimedes. Rahandusministeeriumilt laekus ettepanek seletuskirja täiendamiseks ja SA Archimedes esitas põhjendatud muudatusettepaneku eelarve osas, mida on ka arvestatud. Riigikantselei ja Siseministeerium kooskõlastasid eelnõu märkusteta, teised ministeeriumid kooskõlastasid eelnõu vaikimisi.

Täpsem info kooskõlastuselt laekunud ettepanekute kohta on leitav kooskõlastustabelist.

Katrin Pihor
teadusosakonna juhataja